

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

ראש השנה דף כ"ח

עניין: מצוות צריכות כוונה בשופר

רמב"ם פ"ב מהלכות שופר חובתו שישמע מבין חורין שיתקע לו: ד' המתעסק בתקיעת שופר להתלמד לא יצא חובתו. וכן השומע מן המתעסק לא יצא. נתכוון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתכוון התוקע להוציאו או שנתכוון התוקע להוציאו ולא נתכוון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו. עד שיתכוין שומע זומשיע:

רמב"ם פ"ו מהלכות חמץ ומצה מצה לא יצא: ג' "אכל מצה בלא כונה כגון שאנסוהו עכו"ם או לסטין לאכול יצא ידי חובתו. אכל כזית מצה

בית יוסף או"ח סו"ס תקפ"ט

אין צריכות כוונה הני מילי נסתם אבל צמתכוין שלא לנאת אינו יוצא ע"כ ודעת רבינו שמואל כתבו גם כן ה"ר יונה נסוף פרק קמא דצרכות (ו. ד"ה ורבינו שמואל) גבי פתח גדממלא וסיים נדשיכרל וכתב עוד שם (ד"ה אמנס) דלפילו מי שסובר דמלות אין צריכות כוונה הני מילי דדבר שיש בו מעשה אבל צממיה צלנד ודאי צריך כוונה שהאמירה היא צלנד וכשאינו מכוין צלמירה ואינו עושה מעשה נמלא כמי שלא עשה שום דבר מהמנוה טו וצלוהל מועד (הל' ק"ש כ.) כתב העושה מנוה ואינו רוצה לנאת צלמיה שעה לא

תולדות יעקב יוסף פרשת יתרו

ולי הפעוט נראה דלא קשה מידי, דכתב הרב בית יוסף (או"ח סי' תקפ"ט) בשם הרב רבינו יונה שהביא דעת רבינו שמואל וז"ל: אפילו למאן דאמר מצות אין צריך כוונה, הני מילי בדבר שיש בו מעשה, אבל במצוה התלויה באמירה בלבד ודאי צריך כוונה, שהאמירה היא בלב, וכשאינו מכוין באמירה שהיא בלב ואינו עושה מעשה נמצא שלא עשה כלום וכו', עיין בבית יוסף בטור או"ח סימן תקפ"ט (ד"ה וירך). הרי מוכח לחלק בין מצוה התלויה במעשה, ובין מצוה התלויה באמירה, ומכל שכן שמיעה, דלכולי עלמא בעי כוונה בלב, כי שמיעה היא בלב, כמו שאמרו (קס"ד א, ג) הלב שומע, לכך שפיר פס(י)ק בשמיעת קול שופר כרבי זירא דבעי כוונה, מה שאין כן באכילת מצה דהוי מצוה התלויה במעשה, פסק דאין צריך כוונה.

וכדי לתרץ קו' קיט), נראה לי לעזור סתירה היותר גדולה להרמב"ם שה(ו)קשו עליו גדולי הפוסקים, והוא, דאמרינן פ"ג דראש השנה (כח.) שלחו לי' לאבוה דשמואל, כפאוהו ואכל מצה יצא, אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא, דמצות אינן צריכות כוונה. וכתר הכי גרסינן, אמר רבי זירא לשמעיי, איכוין ותקע לי, פי' תתכווין לתקוע לשמי להוציאני י"ח וכו', ואוקימנא להא דרבי זירא כרבי יוסי דסבירא לי' מצות צריכות כוונה. ופסק הרמב"ם בפ"ב מהלכות שופר (ה"ד), דצריך שיתכוון משמיע להוציא ושומע לצאת, הא לאו הכי לא יצא, דמצות צריכות כוונה וכו', והקשו הר"ן (ר"ה ז: נדפי ה"ף ד"ה לפיכך) והרב המגיד (הל' סו"מ פ"ו ה"ג) להרמב"ם, שדבריו סותרין זה את זה, שכתב בהלכות חמץ ומצה (פ"ו ה"ג) שאם אנסוהו עכו"ם ואכל מצה יצא ידי חובתו, והיינו כרבא דמצות אין צריכות כוונה, ובשופר פסק כרבי זירא דצריך כוונה וכו'. וביארו שם, עיין עליהם.

מגיד משנה פ"ב משופר ה"ד ולא מנאתי צוה תירוך נאות לדעמי אם נוסח ספריו אמנת רק שנאמר שרבינו סובר דהא דכפלוהו ואכל מנה אינה תלויה צדין השופר ואולי שהוא סובר שכיון שאין אדם עושה מעשה בתקיעת שופר אלא השמיעה ואפילו התוקע עיקרו השמיעה לפיכך צריך כונה משא"כ באכילת מצה ורבה הוא שהשוה דינו ולפיכך דקדקו

